Luonnos Joensuun alueellisen jätelautakunnan jätetaksaksi 1.1.2027 alkaen

JATELK 22.10.2026 § 25
1381/02.05.00.01.02/2026

Jätelain 78 §:n mukaan kunnan on perittävä järjestämästään jätehuollosta jätemaksua, jolla katetaan sille tehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Jätehuollon kustannukset muodostuvat muun muassa jätteen kuljetus- ja käsittelypalveluista, jätehuoltoon liittyvän infrastruktuurin rakentamisesta ja ylläpidosta, vaarallisen jätteen vastaanotosta ja käsittelystä, jäteneuvonnasta, jätteen loppukäsittelypaikan tai -laitoksen käytöstä poistamiseen ja jälkihoitoon varautumisesta sekä jätehuoltoviranomaisen tehtävien järjestämisestä. Jätemaksuilla tulee varautua myös pitkän aikavälin investointeihin, joita kunnan lakisääteisen jätehuoltovelvollisuuden hoitamiseksi tarvitaan.

Käytännössä jätemaksujen kertymällä katetaan kunnallisen jäteyhtiön kustannukset kunnan vastuulle säädetyn yhdyskuntajätehuollon hoitamisesta sekä kuntien yhteisen jätehuoltoviranomaisen eli jätelautakunnan toiminnan kustannukset. Jätemaksun on vastattava kunnan tarjoamaa palvelutasoa ja maksuilla on mahdollisuuksien mukaan kannustettava jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseen sekä etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon.

Osa jätemaksusta voidaan jätelain mukaan kerätä erillisenä perusmaksuna. Perusmaksulla voidaan kattaa jäteneuvonnasta, asiakasrekisteristä ja muista hallinnollisista tehtävistä, jätehuoltoviranomaisen tehtävistä sekä vaarallisen jätteen ja muun jätteen alueellisten vastaanottopaikkojen perustamisesta ja ylläpidosta kunnalle aiheutuvat kustannukset.

Jätelain 79 §:n mukaan jätemaksun perusteita ovat mm. jätteen laji, laatu, määrä ja noutokerrat. Perusteena jätemaksulle sekä erilliselle perusmaksulle voi olla myös esimerkiksi kiinteistön käyttötarkoitus, kiinteistöllä asuvien henkilöiden lukumäärä tai muu vastaava peruste. Lain mukaan jätemaksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä jätetaksassa. Jätetaksan hyväksyminen on kunnan jätehuoltoviranomaisen tehtävä.

Joensuun alueellisen jätelautakunnan jätetaksassa määritellään maksut jätehuoltopalveluille, jotka Puhas Oy järjestää kotitalouksille ja kunnille. Lisäksi taksassa määritetään kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun maksut. Lietejätehuollon maksut ja maksuperusteet määritetään erillisessä saostus- ja umpisäiliölietteen jätetaksassa.

Taksan valmistelu

Jätetaksan luonnos on valmisteltu yhteistyössä kunnallisen jäteyhtiön kanssa. Maksujen määrittelyn perusteena on kunnallisen jäteyhtiön kustannukset. Jäteyhtiön lähtökohta valmisteluun on ollut maksujen säilyttäminen pääosin vuotta 2026 vastaavalla tasolla, vaikka kustannukset erityisesti jätteenkuljetuksen osalta nousevat 6–10 %.

Jätelautakunnan perustamissopimuksen mukaisesti kunnille on varattu mahdollisuus tehdä esityksensä perusmaksun kuntaosasta. Kontiolahden kunta on esittänyt perusmaksun kuntaosaksi 15 000 €. Liperin kunta on esittänyt kuntaosaksi 15 000 €.

Joensuun kaupunginhallitus on 28.9.2026 § 317 lausunut jätelautakunnan talousarvion valmistelusta ja jätetaksan kuntaosan suuruudesta. Kaupunki toteaa, että kuntalaisten maksurasitus ja myös kuntien taloudellinen tilanne huomioiden tavoitteeksi on asetettu, että jätemaksujen kokonaismaksutaso on asiakkaille kohtuuhintainen. Jätetaksan taso on tällä hetkellä ollut hieman vertailukaupunkien (21. suurinta kaupunkia) keskiarvoa korkeampi. Tavoitteena on, että jätemaksun kokonaistasossa edetään suunnitelmallisesti kohti 21. suurimman kaupungin jätehuollon kustannusten keskiarvoa. Mikäli jätetaksaehdotus poikkeaa esitetystä tavoitteesta edetä suunnitelmallisesti kohti vertailukaupunkien keskiarvoa, jätelautakunnan olisi hyvä varmistaa kuntien näkemys jätetaksaehdotukseen pyytämällä erikseen lausuntoa vuoden 2027 jätetaksaehdotuksesta aiempien vuosien lausuntopyynnön tavoin.

Jäteyhtiön lähtökohta taksan valmistelulle tukee Joensuun kaupungin asettamaa tavoitetta, sillä yleisimmät kotitalouksien jätemaksut säilyvät esityksen mukaan nykytasolla. Vaikka polttoaineiden hintojen nousun seurauksena kuljetusindeksien korotukset lisäävät jäteyhtiön kustannuksia, jäteastioiden tyhjennysmaksuja ei pääosin koroteta.

Jätetaksan rakenne

Jätemaksut ovat toimialueella kunnasta riippumatta yhtenäiset, lukuun ottamatta perusmaksuja. Kotitalouden jätekustannus muodostuu vuosittaisesta perusmaksusta sekä jäteastioiden tyhjennysmaksuista tai aluekeräysmaksusta. Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistön jätemaksu muodostuu jäteastioiden tyhjennysmaksuista. Tarvittaessa veloitetaan lisämaksuja, kuten astian siirto- tai pesumaksu.

Perusmaksu muodostuu perusosasta ja jätelautakuntaosasta, sekä Kontiolahden ja Liperin kuntien kohdalla kuntaosasta. Perusosalla katetaan jäteyhtiön tuottamista käyttöhetkellä maksuttomista tai subventoiduista palveluista sekä jätehuollon kehittämisestä aiheutuvat kustannukset. Näitä palveluita ovat mm. vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely, jäteneuvonta, jäteasemien ylläpito sekä jäteyhtiön ylläpitämät ekopisteet, jotka täydentävät pakkausjätteiden tuottajayhteisöjen Rinki-ekopisteverkostoa. Lisäksi perusosalla katetaan osa asiakasrekisterin ylläpidosta ja saostus- ja umpisäiliölietteen jätehuollon järjestämiseen liittyvistä hallinnollisista kustannuksista. Perusmaksun perusosa ja lautakuntaosa ovat kaikissa kunnissa yhtä suuret, mutta kuntaosan suuruus vaihtelee kunnittain.

Jätelautakuntaosalla katetaan kunnan jätehuoltoviranomaisen toiminnan kustannukset. Kuntaosalla voidaan kattaa vain niitä kuluja, joita kunnalle aiheutuu jätelain 32 §:n mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella tuotetuista palveluista, jotka ovat tasapuolisesti kuntalaisten käytettävissä ja joita kunnallinen jäteyhtiö ei kunnan ja yhtiön välisen sopimuksen mukaan järjestä (esim. risujen tai puutarhajätteen vastaanotto).

Jäteastioiden tyhjennysmaksuilla katetaan jätteen kuormauksen ja kuljetuksen sekä käsittelyn kustannukset, jäteyhtiön hallintokuluja sekä kiinteistöille käyttöön toimitettavien 140–660 litran jäteastioiden hankinta- ja toimituskulut. Aluekeräysmaksuilla katetaan poltettavan jätteen aluekeräysverkoston ylläpidon kustannukset.

Taksa sisältää lisäksi jäteasemamaksut, jätekeskuksen vastaanottomaksut, lisäpalvelumaksut sekä eri maksujen määräytymisperusteet ja maksun laskutuksen periaatteet.

Maksujen ja maksuperusteiden muutokset taksaluonnoksessa

Maksutaso ja maksuperusteet säilyvät lähes vastaavina kuin kuluvana vuonna.

Perusmaksu

Perusmaksun taso on laskettu vuoden 2027 talousarvioiden pohjalta. Taksaehdotuksen mukaan perusmaksut nousevat 6–7 %. Vakinaisen asunnon perusmaksu Ilomantsissa, Joensuussa ja Polvijärvellä on ehdotuksen mukaan 31,38 € (alv 25,5 %). Kontiolahdella ja Liperissä, joissa perusmaksuun sisältyy kuntaosaa, vakinaisen asunnon perusmaksu on lähes 34 euroa.

Perusmaksun maksuperusteet taksaluonnoksessa säilyvät ennallan. Edelleen osa lietejätehuollon käynnistämiseen liittyvistä jäteyhtiön hallinnollisista kuluista suunnitellaan katettavan perusmaksulla.

Perusmaksun perusosan, jolla katetaan jäteyhtiölle aiheutuvia kustannuksia, nousu on kahdeksan prosenttia. Jäteyhtiön perusmaksulla katettavat kustannukset ovat noin 1 461 000 euroa. Jätelautakuntaosa säilyy samalla tasolla nykyiseen verrattuna. Viranomaistoiminnan talousarvioesitykseen perustuvat kustannukset ovat 283 000 euroa.

Perusmaksun kuntaosa nousee Kontiolahden kuntalaisten maksuissa, euromääräinen korotus perusmaksussa on 32 senttiä (alv 25,5 %) vakinaiselle kotitaloudelle. Liperin kuntaosa maksuissa säilyy nykytasolla.

Tyhjennysmaksut

Poltettavan jätteen ja biojätteen tyhjennysmaksut säilyvät taksaluonnoksessa nykytasolla siitä huolimatta, että jäteyhtiön kustannuksiin vaikuttavat jätteenkuljetuksen urakkakorvaukset nousevat lähes 10 %. Näin ollen 140–660 litran astioiden tyhjennysmaksuja subventoidaan vuosien 2025 ja 2026 tapaan aiemmin yhtiölle kertyneestä ylijäämästä, eikä muidenkaan keräysvälineiden maksujen määrityksessä ole otettu huomioon kuljetuskustannusten kallistumista.

Aiempaan tyyliin taksaluonnoksessa on astioiden tyhjennysmaksut esitetty eriteltynä kuljetus- ja käsittelyosiin. Näistä käsittelymaksut on ilmaistu kustannusperusteisesti. Tyhjennysmaksuihin kohdistuvan subvention vuoksi taksaluonnoksessa ei ole poltettavan jätteen ja biojätteen maksuissa esitetty kuljetuksen osuutta. Käsittelymaksun osuudet on sen sijaan esitetty vertailun mahdollistamiseksi. Kuljetusmaksuosaan sisältyy myös jäteyhtiön hallinnon kustannuksia sekä jäteastioiden hankinta- ja toimituskulua.

Pakkausten tuottajayhteisöt maksavat jätelain 49 b §:n perusteella kunnille (käytännössä kunnalliselle jäteyhtiölle) osittaisen korvauksen pakkausjätteiden kiinteistökohtaisen keräyksen ja kuljetuksen järjestämisestä. Pakkausjätteet toimitetaan tuottajayhteisöjen määrittämiin vastaanottoterminaaleihin, eikä pakkausjätteiden käsittelystä aiheudu kunnalle kustannuksia. Jätelainsäädännön mukaan tuottajayhteisöjen maksamat korvaukset on huomioitava jätelajikohtaisesti jätemaksuissa ja korvaus on kohdennettava asuinkiinteistöiltä tehtävään pakkausjätekeräykseen.

Asuinkiinteistöjen pakkausjätemaksuja määritettäessä on otettu huomioon pakkausten tuottajayhteisöjen ajalta 1.1.–31.12.2025 maksamat korvaukset. Ne perustuvat edellä mainitulla ajanjaksolla asuinkiinteistöiltä tehtyjen pakkausjätetyhjennysten määrään ja valtakunnallisesti sovittuihin korvausperusteisiin. Maksuihin ei sen sijaan ole sisälllytetty kuljetusindeksin noususta aiheutuvaa vaikutusta kustannuksiin.

Asuinkiinteistöjen pakkausjäteastioiden tyhjennysmaksut nousevat jäteastiatyypistä riippuen kartonkipakkausten osalta 5–12 % ja lasipakkausten osalta prosentin. Metallipakkausten astioiden tyhjennysmaksut laskevat 2–3 %. Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöiltä tehtävien pakkausjätetyhjennysten maksut puolestaan nousevat keskimäärin 5 % kustannustason nousun vuoksi.

Lisäpalvelut, aluekeräys, jäteasemat ja Kontiosuon jätekeskus

Jäteastian tyhjennykseen liittyvien lisäpalveluiden sekä muiden palveluiden maksuihin on tehty kuljetusindeksin muutoksesta aiheutuvat korotukset (taulukot 6 ja 7). Lisäksi laskutustapamaksua paperilaskusta esitetään korotettavaksi postituskustannusten nousun perusteella. Laskutustapamaksu olisi jatkossa 2,30 euroa (sis. alv 25,5 %).

Aluekeräysmaksut, jäteasemamaksut sekä Kontiosuon jätekeskuksen vastaanottomaksut säilyvät ehdotuksen mukaan ennallaan. Aluekeräyspisteen avainpanttimaksu esitetään korotettavan 10 eurosta 20 euroon. Maksu palautetaan asiakkaalle sen jälkeen, kun tämä on palauttanut avaimen jäteyhtiölle. Ensimmäisestä aluekeräyspisteen avaimesta ei edelleenkään peritä panttimaksua. Taksaehdotuksen 8–10 §:ien tekstiin on tehty pieniä tekstiä selkeyttäviä muutoksia.

Jäteasemia koskevat maksuperusteet on päivitetty vastaamaan nykytilannetta, jossa Kontiolahden Uuron jäteasema on ns. itsepalveluasema.

Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu

Kunnan toissijaisella jätehuoltopalvelulla tarkoitetaan jätelain 33 §:ään perustuvaa jätteen kuljetus- ja käsittelypalvelua, jota jätteen haltija muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi pyytää kunnalta. Kunnan on tarjottava palvelu, mikäli jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä.

Ehdotus kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun eli yrityksille ja yhteisöille tarjottavan palvelun maksuiksi on esitetty taksan liitteessä 1. Maksuissa on otettu huomioon kustannustason muutokset, eli maksut nousevat. Biojätteen, poltettavan jätteen ja pakkausjätteiden tyhjennysmaksut ovat luonnoksessa keskimäärin 30 % kotitalouksien maksuja korkeammat. Jäteasemamaksut sekä vaarallisten jätteiden maksut säilyvät nykytasolla. Kontiosuon jätekeskuksen vastaanottomaksut säilyvät pääosin ennallaan. Kestopuun maksu nousee 4 %. Jätelajeihin on lisätty mekaanisen lajittelun alite ja teollisen lajittelun eriste- ja villajäte. Riikinvoiman käsittelylaitokselle suoraan toimitettavien jätelajien maksuja esitetään muutettavan –22 – +25 %.

Yhteenveto

Taksaehdotuksen vaikutukset kuntalaisten jätekustannuksiin ovat pieniä. Yksittäisen kotitalouden osalta kyse on vuositasolla muutamasta eurosta.

Vaikka perusmaksu ei taksaehdotuksessa merkittävästi nouse nykyisestä, esittää jätelautakunta, että kunnallinen jäteyhtiö kiinnittäisi jatkossa huomion etenkin

jäteasemien ylläpidosta aiheutuvien kustannusten nousuun ja niiden suureen osuuteen perusmaksulla katettavista kustannuksista.

Taksavalmistelun eteneminen

Jätetaksaluonnos asetetaan julkisesti nähtäville ja varataan hallintolain 41 §:n mukaisesti kuntalaisille ja niille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus esittää mielipiteensä valmistelusta. Myös toimialueen kunnille varataan lausuntomahdollisuus taksaluonnoksesta. Taksaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen siihen tehdään tarvittaessa muutoksia lausuntojen ja mielipiteiden perusteella, jonka jälkeen taksaesitys tuodaan jätelautakunnan hyväksyttäväksi.

Esityslistan liitteenä on luonnos jätetaksaksi 1.1.2027 alkaen sekä luonnos taksan liitteeksi 1 (kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun maksut). Jätelautakunnan jäsenille oheismateriaalina on lisäksi Liperin ja Kontiolahden kunnan esitykset kuntaosaksi, Joensuun kaupunginhallituksen lausunto jätelautakunnan talousarviosta ja yhdyskuntajätteen jätetaksan kuntaosan suuruudesta, sekä muutokset korostetusti sisältävä versio taksaluonnoksesta.

Valmistelija: jätehuoltosuunnittelija

Jätehuoltosuunnittelijan päätösehdotus:
Joensuun alueellinen jätelautakunta päättää

asettaa jätetaksaluonnoksen vuodelle 2027 julkisesti nähtäville 26.10.–20.11.2026 väliseksi ajaksi. Kuntalaisille ja niille, joiden oloihin päätöksenteolla voi olla huomattava vaikutus, varataan mahdollisuus esittää mielipiteensä asiasta 20.11.2026 mennessä.

Jätetaksaluonnos sekä kuulutus asian vireillä olosta ja vaikuttamismahdollisuuksista pidetään nähtävänä Joensuun kaupungin verkkosivuilla. Nähtävänä olosta tiedotetaan toimialueen kuntia, jotta ne voivat tiedottaa siitä ja mielipiteen ilmaisumahdollisuudesta omilla verkkosivuillaan.

Lisäksi jätelautakunta varaa toimialueen kunnille mahdollisuuden lausunnon antamiseen taksaehdotuksesta 20.11.2026 mennessä ja tiedottaa näitä asiasta lausuntopyynnöllä.

Päätös:
Hyväksyttiin yksimielisesti.